

Negatieve rente is onmogelijk binnen het huidige financiële stelsel en zal nooit leiden tot groei van de economie. Toch staan plannen om de rente zo negatief te maken als nodig is om de bestedingen te vergroten op de agenda van onder andere de Europese Centrale Bank. Ook wordt in dit verband gesproken over het afschaffen van contant geld om daarmee de vluchtroute af te grendelen. Het lijkt erop dat de voorgenomen maatregelen het definitieve faillissement van het huidige financiële stelsel slechts dichterbij brengen.

Een *positieve* verandering door *negatieve* rente?

Ad Broere

Tekst: © Ad Broere

Economielessen hebben ons geleerd dat geld drie functies heeft. Geld is een ruilmiddel, een rekeneenheid en een oppotmiddel. Rente vragen over het uitlenen van geld is vooral in de westerse wereld een vanzelfsprekendheid. Immers: het is logisch dat de bank jou een vergoeding geeft voor het uitlenen van jouw geld aan een onbekend iemand.

Voor degenen die ervan overtuigd zijn dat het systeem zo werkt, is de wereld door elkaar geschud, want negatieve rente staat haaks op deze overtuiging. Betalen voor het geld dat je spaart...? Dat kan niet kloppen! Het klopt ook niet in een systeem dat ervan uitgaat dat geld een oppotmiddel is en mensen tenminste terugkrijgen wat ze op hun spaarrekening hebben gezet. Bovendien betalen ze belasting over hun spaargeld, omdat de overheid uitgaat van een rentevergoeding van 4%, waarvan de Belastingdienst – boven de franchise – 30% wil 'meepikken'.

Waarom dan negatieve rente? Omdat financiële autoriteiten, voor Nederland de Europese Centrale Bank (ECB), de geldeconomie willen sturen op twee doelstellingen: de prijzen van goederen en diensten stabiel houden en de inflatie net onder de 2% handhaven. Hiervoor gebruikt de ECB rente als belangrijkste stuurmiddel.

HAPERENDE ECONOMIE?

In september 2008 viel het doek voor de Amerikaanse zakenbank Lehman Brothers. Er ging een schokgolf door de wereld. De bankencrisis volgde en in veel landen kwamen banken en verzekeringsbedrijven zwaar onder druk te staan. Er volgden meer faillissementen. De financiële sector zou zonder de omvangrijke en wereldwijde steun van overheden, waarschijnlijk voorgoed zijn gecrasht. Ook burgers betaalden fors mee, onder meer in de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Japan en de eurolanden, waaronder Nederland. Erkentelijkheid hiervoor naar de

belastingbetalers zat er bij de financiële sector, die zelfs zijn eigen rol bij het ontstaan van de crisis niet heeft erkend, niet in. Banken en verzekeringsbedrijven hebben hun eigen straatjes schoongeveegd, door hun balans zo goed mogelijk op orde te brengen en burgers te straffen voor hun onverantwoorde leengedrag. De drempel om te kunnen lenen werd verhoogd door hogere eisen en voorwaarden te stellen aan de kredieten en leningen vragende bedrijven en particulieren. Het werd daardoor moeilijker voor bedrijven – vooral het midden- en kleinbedrijf (MKB) – om te investeren en voor particulieren om bijvoorbeeld een hypotheek te krijgen. De Nederlandse economie werd nog afhankelijker van het buitenland en in het bijzonder multinationals. Het aantal faillissementen onder lokale en regionale MKB-bedrijven steeg. De koopkracht van burgers daalde, terwijl tegelijk meer werd besteed bij multinationale ondernemingen die hun winsten grotendeels uitkeren aan de eigen aandeelhouders 'aan de andere kant van de wereld'.

Vanzelfsprekend zorgde en zorgt ook het internet voor een verandering in het koopgedrag. De online-markt is goed voor ongeveer 20% van alle bestedingen. De consument is mede verantwoordelijk voor het deels verdwijnen van de lokale middenstand. Ook na de crisis blijft bovendien de consumptie teruglopen. Dat geldt vooral voor duurzame goederen. Mensen sparen meer. Volgens De Nederlandse Bank is 'ons' spaartegoed gegroeid met 25% tot € 396 miljard eind 2015. Deze ontwikkelingen rechtvaardigen de conclusie dat er bestedingsweerstand is. Komt dit voort uit angst voor de toekomst, verzadiging bij kopers of een veranderende houding tegenover consumptie?

NEGATIEVE RENTE

Wat heeft het bovenstaande te maken met negatieve rente? De financiële autoriteiten beschouwen

het als hun 'Hoge Missie' de economie te sturen via het geld. Dat lijkt maar niet te lukken. Een reeks van renteverlagingen en kwantitatieve verruimingen door nieuw geld in de markt te brengen, heeft niet geleid tot een overtuigende weg omhoog.

NIEUWSBERICHT 10 MAART 2016:
'Het belangrijkste rentetarief van de ECB, de rente die banken betalen als ze voor meer dan één dag geld lenen bij de centrale bank in Frankfurt, gaat van 0,05 naar 0 procent. De Europese banken kunnen voortaan dus geheel gratis geld lenen bij de ECB.

De depositorente daalt van -0,3 procent naar -0,4 procent. Dat betekent dat het banken nog meer geld gaat kosten om grote geldreserves aan te houden in Frankfurt. De nieuwe verlaging van de depositorente zal de banken in de eurozone naar schatting 1,4 miljard euro per jaar extra kosten. Tot slot gaat ook de rente op de marginale leenfaciliteit omlaag. Dat is de rente die banken betalen voor noodkredieten van 24 uur bij de ECB. Dat tarief daalt van 0,3 naar 0,25 procent'. (Bron: *De Volkskrant*)

Wat begrijpen de bankiers niet, waardoor ze blijven doorgaan op een al doodlopende weg? Het lijkt hen te ontgaan dat de economie geen machine is, die harder of minder snel gaat lopen door aan wat knoppen te draaien. Emoties drijven de economie, waarvan angst en hebzucht de krachtigste zijn. Als mensen geen vertrouwen hebben in de toekomst, maar wel hun hebzucht kunnen bevredigen, ontstaat het vreemde verschijnsel dat het vermogen van een relatief klein aantal mensen zeer snel toeneemt en bij een relatief groot aantal anderen een steeds groter tekort optreedt.

Bevordert negatieve rente de koopbereidheid? De velen die te weinig geld hebben om na de betaling van hun vaste lasten geld aan andere zaken te besteden komen er niet door in beweging. De middengroep met wat spaargeld zal eerder het geld van de bank halen dan het uit te geven, omdat er geen vertrou-

wen is in de toekomst. Bovendien zakken de prijzen door deflatie, dus levert uitstel van koop voordeel op. De groep rijken zal niet meer besteden onder druk van negatieve rente. Het is voor deze groep eerder een aansporing om andere wegen te zoeken voor het verder vergroten van hun vermogen. Kortom, negatieve rente werkt contra-productief.

Speciaal voor die middengroep hebben sommige economen bedacht dat het goed zou zijn contant geld af te schaffen. Dan is er niet meer de mogelijkheid geld van de bank te halen en in een kluis te stoppen. Behalve dat een kluis ook geld kost, is de gedachte dat dit zou helpen om de bestedingen te vergroten ridicuul. De reden om niet te besteden is immers het ontbreken vertrouwen in de toekomst. Zolang die niet is weggenomen, zal dwang geen resultaat hebben.

SILVIO GESELL, VRIJE ECONOMOOR

Binnen het kader van het huidige financiële stelsel gaat negatieve rente tegen de beweging van het systeem in, wat leidt tot grotere problemen. Het stelsel is gebaseerd op positieve rente, omdat geld met geld verdienen er onverbreekbaar mee verbonden is. Het klopt niet als de bank mij € 95 teruggeeft voor de € 100 die ik een jaar eerder op mijn spaarrekening heb gezet. Silvio Gesell (1862-1930) beweerde juist het tegenovergestelde. 'Planten, dieren, bomen, mensen, alles sterft', zei Gesell. Datzelfde geldt ook voor bijvoorbeeld auto's, tv's, computers of een huis. Waarom zou geld dan eeuwig zijn? Geld moet volgens hem, parallel aan het natuurlijke proces en 'de gang der dingen', sterven. Volgens Gesell is geld een waardedragers: op

het moment dat de boer graan opslaat in zijn pakhuis is het € 1.000 waard. Een jaar later is de waarde

Econoom en spreker Ad Broere is meer dan veertig jaar actief in het bedrijfsleven en op het gebied van banken, advisering en onderwijs. Door zijn brede en langjarige ervaring is hij als geen ander in staat op een begrijpelijke en eenvoudige manier de werking van het financiële systeem en de daarmee samenhangende economie te verklaren. Ad Broere is de auteur van 'Een Menselijke Economie', 'Ending the Global Casino', 'Geld komt uit het Niets' en 'Hanneke de Vries leent geld bij de bank'. adbroere@speakersacademy.nl

vermindert tot € 950, doordat knaagdieren het hebben aangevreten en een deel door schimmel verloren is gegaan. Geld, als uitdrukking van waarde, 'sterft' dus geleidelijk. Oppotten is, aldus Gesell, zinloos. Wanneer mensen hun geld nu uitgeven kunnen ze er meer voor kopen dan dat ze het eerst een jaar in de kluis stoppen.

Rond 1932 had in het Oostenrijkse Wörgl een economisch experiment plaats dat tot op de dag van vandaag monetaire hervormers inspireert. Zich baserend op de economische theorie van Silvio Gesell voerde de toenmalige burgemeester Michael Unterguggenberger een nieuwe lokale munt in en wist daarmee in zeer korte tijd de werkloosheid drastisch te verminderen. Het succes vond echter geen navolging omdat de regering van Oostenrijk, op advies van de nationale bank, verdere experimenten verbood.

(Bron: *financieel.info.nu*)

CONCLUSIE

De crisis heeft, behalve dat zij veel angst heeft gegenereerd, ook een ontstellend gebrek aan inzicht bij de financiële autoriteiten aangetoond over wat geld is. De experimenten om de economie weer aan de praat te krijgen missen daarom doel. Er is een herziening nodig van geld en waarde. Het oude paradigma, waarin geld centraal staat in het economisch handelen, moet worden vervangen door een nieuw paradigma, waarvan de waarde die de mens produceert door goederen en diensten voort te brengen de centrale kern is. Als de autoriteiten het vertrouwen van de burgers zouden willen terugwinnen, moet het huidige financiële systeem zo snel mogelijk worden vervangen door een op het nieuwe paradigma gebaseerd stelsel. 🎓